

PROMJENE U PROGRAMIMA EU ZA OBRAZOVANJA ODRASLIH

Ozren Pavlović Bolf
Agencija za mobilnost i programe EU
Ozren.PavlovicBolf@mobilnost.hr

Sažetak: Program za cjeloživotno učenje najveći je obrazovni program EU. Nastavlja se na prijašnju generaciju obrazovnih programa Socrates i Leonardo da Vinci (1985. - 2006.) te ga u Republici Hrvatskoj provodi Agencija za mobilnost i programe EU. U članku se navodi zašto je EU pokrenula Program te ciljevi Programa. Prikazana je struktura Programa sa posebnim naglaskom na mogućnosti za sudjelovanje ustanova i osoba uključenih o obrazovanje odraslih. Posebna je pažnja posvećena programu Grundtvig te se preciznije navode ciljevi i aktivnosti Grundtvig programa i rezultati u Republici Hrvatskoj. Navedene su i perspektive sudjelovanja ustanova i osoba uključenih o obrazovanje odraslih u novoj generaciji obrazovnih programa EU, ustanovljenoj za razdoblje od 2014. – 2020. godine.

Ključne riječi: programi EU, cjeloživotno učenje, Grundtvig, obrazovanje odraslih

Program za cjeloživotno učenje je program Europske unije za obrazovanje i stručno osposobljavanje, koji podrazumijeva sve aktivnosti vezane za učenje tijekom čitavog života, a prema odluci Europskog parlamenta i Vijeća EU (1720/2006/EC) 2006.

Za navedeni je program u razdoblju od 2007. do 2013. godine predviđeno ukupno 6,9 milijardi eura. Cilj programa jest povezivanje obrazovnih ustanova te poticanje aktivnosti mobilnosti u cijeloj Europi u svim obrazovnim institucijama i za sve dobne skupine.

U programu sudjeluje 27 država članica EU: Austrija, Belgija, Bugarska, Cipar, Republika Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Malta, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska, Nizozemska, Velika Britanija, državne članice EFTA-e (Island, Lihtenštajn, Norveška, Švicarska) i Turska kao država kandidatkinja.

Programom se nastoji potaknuti mobilnost učenika i nastavnika, ali i zaposlenih u poduzećima, nevladinim udrugama, neprofitnim organizacijama te javnim i privatnim ustanovama koje se na lokalnoj razini bave formalnim ili neformalnim obrazovanjem.

Program i aktivnosti se u Hrvatskoj provode od 2009. godine, isprva kroz pripremnu fazu tj. sudjelovanje u određenim aktivnostima, a od 2011. godine punopravno sudjelujemo u Programu.

Program je namijenjen svim osobama uključenima u proces obrazovanja na svim razinama od predškolskog odgoja do visokoškolskog obrazovanja (učenici, studenti, odgajatelji, nastavnici, profesori, administrativno osoblje u vrtićima, školama, sveučilištima i drugim visokoškolskim institucijama), kao i osobama već prisutnima na tržištu rada, zaposlenima u različitim poduzećima, javnim i privatnim ustanovama na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, a bave se nekom vrstom formalnog ili neformalnog obrazovanja. U programu se može sudjelovati predlaganjem projekata koji su rezultat suradnje obrazovnih institucija, poduzeća i udruga iz Hrvatske s onima u inozemstvu. Institucije iz Hrvatske prijavljuju se svojim projektnim prijedlozima na raspisani natječaj, a pojedinci preko svoje institucije, osim u slučaju prijave studenata viših godina studija nastavnog usmjerenja, za aktivnosti stažiranja u inozemstvu.

Svake godine raste broj prijava i broj financiranih projekata, isto tako i proračun svake godine značajno raste. Postotak iskorištenosti sredstava EU kroz Program za cjeloživotno učenje prelazi 96 posto, a u protekle je tri godine više od 9000 građana Republike Hrvatske iskoristilo sredstva EU zahvaljujući tom programu sudjelovanjem u 1166 odobrenih projekata. Za Republiku Hrvatsku za projekte međunarodne suradnje u okviru Programa za cjeloživotno učenje u 2013. godini okvirno je planirano oko 63,8 milijuna kuna.

Program za cjeloživotno učenje sastoji se od četiriju sektorskih potprograma: Comenius (predškolski odgoj i školsko obrazovanje), Erasmus (visokoškolsko obrazovanje), Leonardo da Vinci (strukovno obrazovanje i osposobljavanje) i Grundtvig (obrazovanje odraslih) te dvaju komplementarnih programa: Transverzalni program (suradnja i inovacije u području cjeloživotnog učenja unutar Europske unije, učenje stranih jezika, razvoj inovativnih informatičkih i komunikacijskih tehnologija, širenje i korištenje rezultata programa) te Jean Monnet (podupire institucije koje se bave europskim integracijama).

Mogućnosti sudjelovanja u Programu za ustanove i osobe uključene u obrazovanje odraslih te perspektive za sudjelovanje u novoj generaciji programa

Grundtvig je dio Programa za cjeloživotno učenje usmjeren na opće obrazovanje odraslih i doprinosi razvoju znanja, vještina i sposobnosti koje rezultiraju povećanjem zapošljivosti odraslih osoba, ili pak njihovim društvenim ili osobnim razvojem. Sudjelovanje također utječe na razvoj obrazovanja odraslih kao važnog dijela cjeloživotnog učenja.

Grundtvig je namijenjen djelatnicima s područja obrazovanja odraslih, budućim nastavnicima i nenastavnom osoblju na području obrazovanja odraslih, osoba-

ma uključenima u stručno usavršavanje nastavnog osoblja zaposlenog na području obrazovanja odraslih, nezaposlenim nastavnicima i onima koji se ponovno zapošljavaju na području obrazovanja odraslih nakon razdoblja izbjivanja, diplomiranim stručnjacima kvalificiranim za obrazovanje odraslih.

Do sada je kroz potprogram Grundtvig zaprimljeno više od 470 prijava, financirano ih je više od 200 te je više od 730 sudionika povezanih s općim obrazovanjem odraslih sudjelovalo u projektima.

U samom programu postoji više aktivnosti koje provode nacionalne agencije:

- stručno usavršavanje
- posjeti i razmjene
- Grundtvig asistenti
- pripremni posjeti i kontakt seminari
- Grundtvig partnerstva
- volonterski projekti za starije
- radionice

Stručno usavršavanje (In-service training) namijenjeno je nastavnom i nenastavnom osoblju s područja obrazovanja odraslih, nezaposlenom osoblju i onima koji se nakon nekog vremena vraćaju radu u obrazovanju odraslih kako bi usavršili svoje praktične i profesionalne vještine te proširili znanja o sustavima obrazovanja odraslih u Europi, u trajanju od pet dana do šest tjedana u nekoj europskoj odgojno-obrazovnoj ustanovi. Može biti u obliku strukturiranog tečaja za nastavno i nenastavno osoblje s jakim europskim naglaskom glede teme tečaja, profila stručnih usavršavatelja i sudionika tečaja.

Posjeti i razmjene mogu biti u obliku prakse (job shadowing), seminara, konferencije. Mogu trajati od jednog dana do 12 tjedana i najčešće su to odlasci na prakse ili konferencije povezane s obrazovanjem odraslih. Aktivnosti su na temu sadržaja i predavačkih metoda u obrazovanju odraslih, dostupnosti obrazovnih prilika odraslim učenicima, upravljanja obrazovanjem odraslih, politika obrazovanja odraslih i sl.

Cilj aktivnosti Grundtvig asistenti jest omogućiti obučavateljima odraslih upoznavanje s europskom dimenzijom obrazovanja odraslih, poboljšavanje znanja stranih jezika, znanja o drugim europskim državama i njihovim obrazovnim sustavima te unapređivanje profesionalnih i međukulturalnih vještina. Aktivnosti u kojima može sudjelovati Grundtvig asistent su pomoć u nastavi ili upravljanju ustanovom za obrazovanje odraslih; pomoć odraslim učenicima koji imaju poteškoće u učenju; podučavanje o državi iz koje dolazi asistent i asisitiranje u podučavanju jezika države iz koje dolazi asistent; uvođenje europske dimenzije u ustanovu domaćina; poticanje, razvijanje ili asisitiranje u implementaciji projekata.

U Grundtvig partnerstvima odrasli učenici i obučavatelji rade zajedno na jednoj ili više tema od zajedničkog interesa za institucije sudionice projekta. Cilj projekta jest steći i unaprijediti vještine, ne samo u području na koje se odnosi tema projekta, nego i na području timskog rada, društvenih vještina, planiranja, korištenja

informatičko-komunikacijske tehnologije, a razmjena iskustava, praksi i metoda pridonosi povećanoj osviještenosti o europskim normama i područjima općeg interesa. U aktivnosti mogu sudjelovati sve ustanove povezane s obrazovanjem odraslih u formalnom, neformalnom i informalnom sektoru.

Partnerske se ustanove mogu pronaći tijekom pripremnog posjeta partneru ili sudjelovanjem na kontakt seminaru koji okuplja predstavnike ustanova koje traže partnere. Ukoliko je korisnik već ostvario kontakt s inozemnom ustanovom za koju vjeruje da mu može biti partner u međunarodnoj suradnji, meže se prijaviti za posjet kako bi razvio novu projektnu ideju te pripremio i ispunio nacrt prijave za budući projekt. Posjet budućoj partnerskoj ustanovi moguć je u zemljama koje sudjeluje u Programu za cjeloživotno učenje.

Kontakt seminari omogućuju kontakt s ustanovama koje žele pronaći potencijalne partnere za rad na projektima. Kontakt seminari, koji su usmjereni na određenu temu, okupljaju 40-80 sudionika iz različitih zemalja. Na kontakt seminaru korisnici upoznaju kolege iz Europe, sudjeluju na radionicama, razvijaju projektnu ideju te pripremaju i ispunjavaju nacrt prijave za buduće projekte. Kontakt seminare organiziraju nacionalne agencije država koje sudjeluje u Programu za cjeloživotno učenje.

Volonterski projekti za starije odvijaju se u obliku suradnje dviju partnerskih ustanova iz dviju država sudionica Programa za cjeloživotno učenje koje za vrijeme trajanja projekta od dvije godine razmjenjuju od dva do šest volontera iz pojedine ustanove. Razmjena volontera traje od tri do osam tjedana. Cilj volonterskih projekata za starije jest postizanje novog obrazovnog iskustva kroz volontiranje te razmjena znanja i iskustava starijih sudionika sa zainteresiranom publikom. Ustanove svojim sudjelovanjem trebaju započeti dugogodišnje sudjelovanje na europskoj razini u takvoj vrsti projekata.

Radionice su aktivnosti na temu pismenosti u obrazovanju odraslih. Prijave za organizaciju radionica predaju ustanove svojim nacionalnim agencijama, a prijave za pohađanje radionica predaju se izravno organizatoru do krajnjeg roka koji je odredio organizator.

Više podataka o programima i načinima prijave možete pronaći na mrežnim stranicama Agencije za mobilnost i programe EU (AMPEU, 2012) te na mrežnim stranicama Europske komisije (European Commission, 2012).

Budući da je Program za cjeloživotno učenje ustanovljen za razdoblje od 2007. do 2013. godine, za razdoblje od 2014. do 2020. godine priprema se nova generacija programa. U programu će sudjelovati države sudionice prethodnih generacija Programa, 27 država članica EU: Austrija, Belgija, Bugarska, Cipar, Republika Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Malta, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska, Nizozemska, Velika Britanija, države članice EFTA-e (Island, Lihtenštajn, Norveška, Švicarska), Republika Hrvatska i Turska kao država kandidatkinja.

Najvjerojatniji naziv programa bit će „Erasmus for all“ i provodit će se kroz tri glavne aktivnosti:

1. Learning Mobility of Individuals (Individualna mobilnost)
2. Co-operation for Innovation and Good Practices (Suradnja za inovacije i dobre prakse)
3. Support for Policy Reform (Podrška reformama politika)

Glavna misao vodilja aktivnosti Individualna mobilnost (Learning Mobility of Individuals) jest da međunarodna mobilnost može poboljšati profesionalne i osobne kompetencije i vještine te utjecati na zapošljivost. Tom se aktivnošću želi povećati mobilnost između zemalja sudionica programa. Provodit će se kroz tri glavne podaktivnosti:

- Mobilnost osoblja (svi sektori cjeloživotnog učenja; profesionalci u obrazovanju i usavršavanju) – od dva tjedna do 12 mjeseci
- Mobilnost studenata (studijski boravak, pripravništvo)
- Mobilnost studenata (studentski krediti)

U aktivnosti Suradnja za inovacije i dobre prakse (Co-operation for Innovation and Good Practices) potiču se projekti međunarodne suradnje koji potiču transparentnost, inovacije i razmjene dobrih praksi u Europi.

Aktivnost se provodi kroz podaktivnosti:

- Strateška partnerstva (partnerstva i veliki transnacionalni projekti)
- Strukturirana partnerstva između visokih učilišta i tržišta rada te strukovnog obrazovanja i tržišta rada
- IT platforme (platforme izgrađene na e-Twinning modelu)
- Izgradnja kapaciteta (projekti visokog školstva s trećim zemljama)

Cilj aktivnosti Podrška reformama politika (Support for Policy Reform) jest jačanje potpore aktivnostima koje pomažu EU politikama za obrazovanje i osposobljavanje.

Provodit će se kroz podaktivnosti:

- Otvorena metoda koordinacije i Europski semestar (potpora strateškim dokumentima)
- EU alati (alati za valorizaciju i implementaciju)
- Dijalog politika (s dionicima, trećim zemljama i međunarodnim organizacijama)

Status obrazovanja odraslih u novoj generaciji Programa još nije jasno definiran, ali je jasno da će obrazovanje odraslih imati svoje mjesto u Programu te će biti podržano kroz aktivnosti za osoblje, učenike i organizacije uključene u obrazovanje odraslih. Raspodjela proračuna još nije jasno definirana, a trenutni je prijedlog da sektoru obrazovanja odraslih bude dodijeljeno najmanje dva posto proračuna programa.

LITERATURA:

Agencija za mobilnost i programe EU/AMPEU (2012) Grundvig, <http://www.mobilnost.hr/index.php?id=11> , preuzeto 20.9.2012.

European Commission (2012) Strategic framework for education and training, http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc28_en.htm., preuzeto 02.10.2012

Europski parlament i Vijeće (2006) Odluka o uvođenju akcijskoga programa u području cjeloživotnog učenja br. 1720/2006/EZ EUROPSKOGA PARLAMENTA I VIJEĆA od 15. studenoga 2006.

CHANGES IN EU PROGRAMMES FOR ADULT EDUCATION

Ozren Pavlović Bolf

Summary: The Lifelong Learning Programme is the biggest EU educational programme. It is the sucesor of the previous educational programmes Socrates and Leonardo da Vinci (1985. – 2006.). In Croatia, it is implemented by the Agency for Mobility and EU programmes. In the article, the objectives of the Programme have been explained and reasons have been stated why the EU launched the Programme. The structure of the Programme is described, with special emphasis on the opportunities for participation in the Programme for institutions and individuals involved in adult education. Special attention has been paid to the Grundtvig programme. The goals and activities of the Grundtvig programme and its results in the Republic of Croatia are explained in more details. The perspectives of institutions and individuals involved in the adult education, for participation in a new generation of EU educational programmes established for the period 2014. - 2020., are mentioned.

Keywords: EU programmes, lifelong learning, Grundtvig, adult education